

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Labāka pārtikas apgādes ķēdes darbība Eiropā"

COM(2009) 591 galīgā redakcija

(2011/C 48/25)

Ziņotājs: **NARRO kgs**

Līdzziņotājs: **KAPUVÁRI kgs**

Komisija saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 204. pantu 2009. gada 28. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Labāka pārtikas apgādes ķēdes darbība Eiropā"

COM(2009) 591 galīgā redakcija.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2010. gada 31. augustā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 465. plenārajā sesijā, kas notika 2010. gada 15. un 16. septembrī (15. septembra sēdē), ar 121 balsi par, nevienu balsi pret un 5 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1. Eiropas Komisija pēdējo gadu laikā sagatavotajos ziņojumos un paziņojumos sniegtā analīze atklāj trūkumus un nepilnības vērtības ķēdes darbībā. Cenu nestabilitāte, spekulācijas, pārdošana zem pašizmaksas, pārredzamības trūkums, negodīgas un pret konkurenci vērstas darbības un nevienlīdzība sarunās starp līgumslēdzējam pusēm ir problēmas, kas skar visas pārtikas nozares nākotni un apdraud Eiropas lauksaimniecības modeļa izdzīvošanu.

1.2. Paziņojumā "Labāka pārtikas apgādes ķēdes darbība Eiropā" Komisija pareizi norāda prioritārās rīcības jomas. Tomēr EESK pauž nožēlu par priekšlikumu pieņemšanas gauso tempu un rosina Eiropas Komisiju paātrināt lēmumu pieņemšanu šajā jomā, kas prasa tūlītēju, praktisku un jūtamu rīcību. Atjaunotajai Augsta līmeņa grupai lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības konkurētspējas jautājumos pēc iespējas drīzāk būtu jāatsāk darbs un jāklūst par jauno un topošo lauksaimniecības un pārtikas politikas jomu galveno veidotāju.

1.3. Panākumi būs daudzējādā ziņā atkarīgi no tā, cik kādā mērā iesaistīsies Eiropas Komisija, dalībvalstis un visi pārtikas apgādes ķēdes dalībnieki. Ir būtiski, lai tie saskaņoti sadarbotos jomā, kurai raksturīgas ievērojamas atšķirības starp dažādiem valstu tirgiem un produktiem. Eiropas Savienībai ir jānodrošina apņēmīga vadība pasākumu veikšanā šajā jomā, kā arī jāveicina

gan pieejamo instrumentu pielāgošana, gan jauni pasākumi, lai sekmētu pārtikas apgādes ķēdes līdzsvarotāku attīstību un veicinātu konkurētspēju.

1.4. Pārtikas apgādes ķēdes jomā līdz šim īstenoto iniciatīvu analīze liecina par pašregulējuma un brīvprātīgu vienošanos ierobežoto efektivitāti. EESK atbalsta brīvprātīgo mehānismu attīstību, taču norāda, ka bez uzraudzības iestādēm un efektīvām sankcijām nebūs iespējams izbeigt spēcīgāko šīs ķēdes posmu sistemātisko neatbilstību minētajiem mehānismiem.

1.5. Izmaiņas ekonomikas dalībnieku uzvedībā jāpapildina ar tirgus regulējumu, kas veidotu pamatu jaunai pieejai lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības nozarē. Lai nodrošinātu sistēmas labāku pārredzamību, ir jānostiprina līgumiskā prakse un pa nozarēm jāizvērtē iespēja ieviest saistošus noteikumus vai pienākumu izstrādāt rakstiskus līgumus. Daudzus Komisijas paziņojumā minētos mērķus var sasniegt tikai ar taisnīga un piemērota tiesiskā regulējuma palīdzību.

1.6. Attiecībā uz labas prakses kodeksiem ES būtu kā modeļi jāizmanto valstu iniciatīvas un jāievieš efektīvs kontroles un sankciju mehānisms, izveidojot Eiropas ombudu. Šo labas prakses kodeksu saturam, efektivitātei un tajos noteikto prasību ievērošanai ir izšķirīga nozīme.

1.7. Valstu un Kopienas tiesību akti konkurences jomā ir būtiski jāpielāgo, lai veicinātu spēcīgu nozares organizāciju, nodrošinātu piegādes ķēžu elastīgu darbību un garantētu uzņēmumiem juridisko noteiktību, kas būtu izdevīgi patērētājiem. Augsta līmeņa grupas piensaimniecības jautājumos secinājumi ⁽¹⁾ un Spānijas prezidentūras secinājumi saistībā ar paziņojumu par pārtikas apgādes ķēdēm ⁽²⁾ saskan ar EESK viedokli par konkurences tiesību elastīgu piemērošanu, ņemot vērā lauksaimniecības nozares īpatnības.

1.8. EESK atzīmē, ka pretstatā piedāvājuma sadrumstalotībai pastāv spēcīga pieprasījuma koncentrācija, īpaši lielās mazumtirdzniecības nozarē, kas ietekmē vērtību ķēdes pareizu funkcionēšanu. Attīstot un stiprinot starpnozaru organizāciju lomu, varētu mazināt organizācijas trūkumu ražošanas nozarē. Šī problēma varētu rosināt nopietnas pārdomas nevis par ražotāju organizāciju lielumu, bet gan par to, kā tās padarīt par efektīviem tirdzniecības instrumentiem lauksaimnieku rokās. Ražotāju organizācijām nevajadzētu būt vienīgajam efektīvajam kanālam, lai uzlabotu lauksaimnieciskā piedāvājuma ekonomisko organizāciju.

1.9. EESK aicina Eiropas Komisiju ne tikai pievērst uzmanību tam, kā koncentrēt piedāvājumu, bet arī izšķirīgi rīkoties pieprasījuma nozarē, pārbaudot dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas gadījumus un dažādas negodīgas un pret konkurenci vērstas darbības, kas bieži vien paliek ārpus efektīvas uzraudzības no valstu un Kopienas iestāžu puses.

1.10. Eiropas patērētājiem ir vajadzīgas prognozējamas un stabilas cenas un atbilstoša cenu struktūra. Paziņojumā izklāstītie pasākumi varētu darboties efektīvāk, ja tie tiktu plaši publicēti un ja netiktu izkropļotas patērētāju izvēles iespējas. Cenu novērošanas centri būs lietderīgi tikai tad, ja tie spēs ātri reaģēt uz iespējamiem cenu izmaiņu izkropļojumiem, nevis tikai aprobežosies ar cenu izmaiņu reģistrēšanu.

2. Komisijas paziņojuma kopsavilkums.

2.1. Eiropas Komisija atzīst pārtikas apgādes ķēdes — lauksaimniecības, rūpniecības un izplatīšanas — svarīgo lomu Eiropas ekonomikā ⁽³⁾. Faktiski pārtikas apgādes ķēdes sistēmas

⁽¹⁾ Augsta līmeņa grupas piensaimniecības jautājumos secinājumi, pieņemti 2010. gada 15. jūnijā.

⁽²⁾ Prezidentvalsts secinājumi, pieņemti ar balsu vairākumu Lauksaimniecības ministru padomē 2010. gada 29. martā.

⁽³⁾ ES lauksaimniecības un pārtikas nozare nodrošina 7 % darba vietu un 5 % pievienotās vērtības.

uzraudzība ir kļuvusi par Kopienas politikas prioritāti. Paziņojums "**Labāka pārtikas apgādes ķēdes darbība Eiropā**" ir publicēts sakarā ar Eiropas likumdevēja pamatotajām bažām un balstīts uz ideju noteikt praktiskus pasākumus valstu un Kopienas līmenī, kas palīdzētu uzlabot situāciju minētās ķēdes darbībā.

2.2. Paziņojumā ir ierosināta virkne praktisku priekšlikumu attiecībā uz katru no dokumentā raksturotajām trim problēmām pārtikas apgādes ķēdes jomā. Lai veicinātu ilgtspējīgas attiecības, Komisija cenšas apkarot negodīgu praksi un uzraudzīt jautājumus, kas saistīti ar konkurenci. Pārredzamības palielināšanas jautājumu, kas vienmēr ir prioritārs, tā cenšas risināt, cīnoties pret spekulācijām un ieviešot Eiropas pārtikas produktu cenu pārraudzības instrumentu. Visbeidzot, lai veicinātu konkurenci, Komisija ir apņēmusies pārskatīt marķējumus un vides tiesību aktus, ierobežot reģionālās apgādes praksi un pastiprināt lauksaimnieku pozīcijas sarunās, izmantojot tādus instrumentus kā ražotāju organizācijas.

2.3. Komisijai 2010. gada novembrī jāpublicē pārskata ziņojums par galveno ierosināto pasākumu īstenošanu, ko papildinās jauns paziņojums par mazumtirdzniecības tirgus uzraudzību. Komisija ir arī nolēmusi paplašināt Augsta līmeņa grupas lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības konkurētspējas jautājumos pilnvaras un sastāvu, kā arī padarīt to par patiesu forumu diskusijām par pārtikas piegāžu ķēdi.

3. Vispārējās piezīmes.

3.1. Ar šo paziņojumu un citām iniciatīvām ES pēdējos gados ir apliecinājusi, ka stāvoklis pārtikas apgādes ķēdes jomā ir kļuvis par vienu no tās politiskās darba kārtības prioritārajiem jautājumiem. Cenu svārstības un spēku nelīdzsvarotība pārtikas apgādes ķēdē ir negatīvi iespaidojuši gan patērētājus, gan ražošanas nozari. Neraugoties uz daudzajām analīzēm un priekšlikumiem, kas sagatavoti pēdējos gados, stāvokli joprojām raksturo virkne izkropļojumu, kas nopietni apdraud Eiropas lauksaimniecības un pārtikas modeļa vēlamu ilgtspējību.

3.2. Stratēģiski svarīgs jautājums ir ne tikai pietiekamas pārtikas apgādes nodrošināšana, bet arī pārtikas kvalitāte: tāpēc ir būtiski nodrošināt adekvātu aizsardzību produktiem ar kvalitātes marķējumu. Ja pārtikas apgādes ķēdē ir efektivitātes problēmas, vienotajā tirgū var samazināties pārtikas produktu klāsts, kas varētu apdraudēt Eiropas lauksaimniecības modeli. Daudzos dokumentos Komisija ir novērsusi pretrunas, ko rada pārtikas apgādes ķēde Eiropas Savienībā, bet šajā paziņojumā tas nav pieminēts.

3.3. Līdzsvara trūkums Eiropas pārtikas apgādes ķēdē ir arī nopietns drauds Eiropas iedzīvotāju interesēm. Starpība starp izejvielu cenām un patēriņa preču cenām ir radījusi tādu cenu struktūru, kas maz atbilst realitātei, un tas apdraud gan vērtības ķēdes posmus, gan visas ES ekonomiskās un sociālās sistēmas ilgtermiņa perspektīvas. Mazumtirdzniecības nozarei ir raksturīga augsta koncentrācijas un organizācijas pakāpe, un uz pārtikas produktu patēriņa cenām tiek izdarīts pastāvīgs spiediens. Lielās pārtikas apgādes ķēdes to var veikt, izmantojot noteiktas komerciālas metodes, ar kuru palīdzību lielākus peļņas apjomus nodrošina ne tikai patērētāji, bet arī piegādātāji, ko pierādīja rekordaugstās lauksaimniecības preču cenas 2007. un 2008. gadā. Tās tirdzniecības politikas, kuru pamatā ir divkāršā peļņas norma, rada nopietnas problēmas gan patērētājiem, gan piegādātājiem.

3.4. Pieaugošā spriedze pārtikas apgādes ķēdes sistēmas dalībnieku starpā rada dažas tendences ekonomikā, kas ir īpaši negatīvas lauksaimniecības nozarē, kurā ir nepieredzēta krīze saistībā ar dziļu vispārējo ekonomikas krīzi.

3.5. EESK un Komisija ir vienprātis attiecībā uz prioritārajām rīcības jomām un vajadzību steidzami ierosināt jaunus pasākumus un konkrētus instrumentus, lai uzlabotu pārtikas apgādes ķēdi Eiropā. Lai varētu īstenot pārorientēšanu, ir vajadzīga būtiskas izmaiņas. Lai sekmīgi risinātu galvenās problēmas lauksaimniecības un pārtikas nozarē, EESK uzskata, ka nepieciešams dažādot ražošanu, samazināt izmaksas, palielinot lauku saimniecību izmērus, un uzlabot tirgdarbības stratēģijas.

3.6. EESK piekrīt galvenajiem secinājumiem, ko Augsta līmeņa grupa lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības konkurētspējas jautājumos izdarījusi saistībā ar jaunākajiem Komisijas dokumentiem, kurus tā ir izstrādājusi lauksaimniecības jomā⁽⁴⁾:

“Šobrīd atbilstoši brīva tirgus principiem tikai tirgus sniedz atbildi uz būtisko jautājumu, cik liela būs katra tirgus dalībnieka daļa vērtību radīšanas ķēdē. Šāds stāvoklis nekādā ziņā nav pieņemams, sevišķi tiem zemniekiem, kuri par (nereti ar augstākām izmaksām uz vienu vienību) saražoto produkciju bieži vien saņem aizvien zemāku samaksu un tādēļ nereti ir spiesti veikt pasākumus, kas ir pretrunā ar Eiropas lauksaimniecības modeļa mērķiem. Tā kā 27 valstu Eiropas Savienībā 15 tirdzniecības ķēdes jau kontrolē 77 % no pārtikas preču tirgus, EESK uzskata, ka jāseko ASV piemēram un jāpārbauda, vai konkurenci regulējošie tiesību akti ir pietiekami efektīvs līdzeklis, lai tirgū nepieļautu dominējošu struktūru veidošanos un negodīgu līgumu slēgšanas praksi. Svarīgi ir pārbaudes procesā iesaistīt visas ieinteresētās grupas.”

⁽⁴⁾ “Kopējās lauksaimniecības politikas reforma 2013. gadā”, OV C 354, 28.12.2010, 35. lpp.

3.7. Visu minēto iniciatīvu sekmes būs ļoti atkarīgas no tā, cik aktīvi iesaistīsies Eiropas Komisija, dalībvalstis un visi pārtikas apgādes ķēdes dalībnieki. Būtiska nozīme ir dažādo iestāžu saskaņotai darbībai un konkurences tiesību piemērošanas pārskatīšanai. Lielākā daļa Eiropas Komisijas ierosināto pasākumu jau iepriekš ir īstenoti valstu līmenī⁽⁵⁾. Tādēļ būtu jāizanalizē, kā dažādās valstīs ir risināta viena un tā pati problemātiskā situācija, un bieži vien nenozīmīgie daudzu dalībvalstu īstenoto iniciatīvu gala rezultāti. To var attiecināt, piemēram, uz cenu novērošanas centru izveidi vai labas prakses kodeksu ieviešanu, kas efektīvu kontroles un piemērošanas instrumentu trūkuma dēļ nav spējuši ierobežot pārkāpumu gadījumus.

3.8. Paziņojumā ir vispārīgi aplūkoti daži pārtikas apgādes ķēdes aspekti, kas ir sīki izanalizēti valstu vai nozares līmenī. Francijas centieni atjaunot līdzsvaru pārtikas apgādes ķēdē ir paraugs pārējām ES valstīm. Francijas likums par lauksaimniecības modernizāciju ir tālejošāks nekā minētais Komisijas paziņojums: tajā ir definēts obligāts līgumiskais satvars attiecībā uz apjomiem un cenām, paredzēta obligāto noteikumu iekļaušana, paplašinātas starpnozaru organizāciju funkcijas un izveidota starpniecības un sankciju sistēma, lai atrisinātu iespējamus konfliktus.

3.9. Attiecībā uz nozarēm Komisija ir atzinusi, ka ir “steidzami jārikojas” piena nozarē. Tādēļ savu viedokli par šā paziņojuma saturu pauda arī 2009. gada oktobrī izveidotā Augsta līmeņa ekspertu grupa piensaimniecības jautājumos, kas galveno uzmanību vērta uz līgumiskā regulējuma izveidošanu, starpnozaru un ražotāju organizāciju attīstības iespējām, kā arī nākotnes tirgus ieviešanu piensaimniecības nozarē. Ņemot vērā daudzās Kopienas, valstu un nozaru iniciatīvas, EESK apzinās šo jautājumu sarežģītību un plašo jomu, uzsver nepieciešamību izveidot stabilu Kopienas pamatu, mudina uz pieredzes apmaiņu un aicina vairāk koordinēt kompetento iestāžu darbību.

3.10. EESK ir vairākkārt norādījusi, ka ir svarīgi tiesību aktus pielāgot pašreizējam stāvoklim pārtikas apgādes ķēdē. Papildus padziļinātām izmaiņām valstu un Kopienas tiesību aktos ir jāizveido jauns attiecību regulējums attiecībā uz pārtikas apgādes ķēdi, lai veicinātu sadarbību, pārredzamību un taisnīgu peļņas sadali visā vērtības ķēdē. Līdz ar saistošu instrumentu ieviešanu būtu jāveicina nozares pašregulējums. Lai sistēmu efektīvi ieviestu, ir vajadzīga stingra apņemība nodrošināt pārredzamību, un tādēļ būs nepieciešami kontroles mehānismi, kas garantē, lai tiktu ievērotas brīvprātīgās vienošanās, kuras varētu noslēgt starp dažādiem ķēdes posmiem.

⁽⁵⁾ Spānija šajā ziņā bija pionieris, izveidojot cenu uzraudzības centru; Francija ir ļoti cieši pievērsusies obligātu līgumu ieviešanai, un Apvienotā Karaliste ir izšķīrusies par labu uzraudzības iestādei, kurai jāuzrauga labas prakses kodeksu ievērošana.

3.11. Izskatāmā paziņojuma tekstā un to papildinošajos darba dokumentos Komisija sniedz precīzu analīzi par cenu nepastāvību. Tomēr būtu kritiski jāizanalizē, kā nesenās KLP izmaiņas, kas konstatētas pārbaudēs, ir ietekmējušas līdzsvaru pārtikas apgādes ķēdē. Cenu nepastāvību un tirgus pārvaldību ir negatīvi iespaidojusi lauksaimniecības tirgu regulēšanas instrumentu (kvotu, intervences, krājumu veidošanas) atcelšana, un tas būtu jāņem vērā Kopienas izpildvaras analīzē.

4. Īpašas piezīmes.

4.1. Ilgtspējīgu tirgus attiecību veicināšana.

4.1.1. Komisija savā analīzē ir konstatējusi "asimetriju" starp dažādiem pārtikas apgādes ķēdes posmiem. Šī asimetrija atspoguļojas negodīgā komercpraksē un tādā praksē, kas ir vērsta pret konkurenci. Atrbojīgu produktu gadījumā, kad ir mazākas vienošanās iespējas, šis līdzsvara trūkums palielinās. EESK piekrīt paziņojumā paustajam ieteikumam stiprināt līgumattiecību veidošanu, nosakot kopējus Eiropas noteikumus. Kaut arī līgumu izstrāde var būt brīvprātīga, būtu jāizskata daži gadījumi, kuros varētu noteikt juridisku pienākumu noslēgt līgumu un līgumos iekļaut noteiktus punktus.

4.1.2. Jebkurā gadījumā Komisijai būtu jānovērš tirdzniecība ar lauksaimniecības produktiem bez attiecīgo darījumu apliecinātiem dokumentiem, lai izbeigtu tik ierasto un kaitīgo praksi, piemēram, tādu pārdošanu, kurā lauksaimnieks iepirkuma cenu nosaka atkarībā no pārdošanas cenas, ko panācis starpnieks. EESK uzskata, ka papildus līgumiskam regulējumam ir jāievieš labas prakses kodekss⁽⁶⁾ un jāizveido uzraudzības komiteja, kas nodrošinātu šā kodeksa ievērošanu. Labas komercprakses kodeksam vajadzētu nodrošināt kvalitatīvas sarunas starp visiem vērtību ķēdes posmiem, kas būtu izdevīgi patērētājam. Eiropas likumdevējam ir jāpārtrauc situācija, kad pārdošana ar zaudējumiem tiek izmantota kā vispārpieņemta stratēģija patērētāju piesaistīšanai, un jāizanalizē tas, kā aizvien pieaugošā izplatītāju zīmolu izmantošana iespaido konkurenci, patērētāju izvēli un kvalitatīvu ES ražotu produktu veicināšanu.

4.1.3. Konkurences noteikumu piemērošana dažādās valstīs ļoti atšķiras. Vienas un tās pašas starpnozaru organizācijas darbības gadījumā attieksme var būt ļoti dažāda atkarībā no attiecīgās valsts konkurences iestādes, kas izskata konkrēto jautājumu. Daudzās valstīs ir tendence sodīt par ikvienu nozares ražotāja iniciatīvu, ja tās nolūks ir uzlabot piedāvājuma noteikumus. Šāda situācija nav nekas jauns: par spīti centieniem stiprināt sadarbību ar Eiropas konkurences tīklu, nav izdevies efektīvi saskaņot konkurences iestāžu rīcību.

4.1.4. EESK atbalsta jaunu patērētāju un ražotāju attiecību modeli, kurās privilīģēti ir vietējie tirgi (iespēja ieviest obligātas

kvotas) un tiek likvidēti starpnieki, paredzot īsāku aprites posmu vai tuvumā ražotu produktu tirdzniecību. Eiropas Komisijai būtu jāveicina ražotāju centieni tuvojies patērētājam, lai palielinātu pievienoto vērtību saviem produktiem un saglabātu pārtikas produktu kultūras un reģionālās identitātes aspektu.

4.1.5. Pārskatot maksājumu kavējumu direktīvu, Eiropas līmenī ir sākušās interesantas debates par vēlamību samazināt lauksaimniecības pārtikas produktu apmaksas laiku. Ātrbojīgu produktu gadījumā būtu vēlams noteikt 30 dienu termiņu no dienas, kad prece nodota klientam, nevis no rēķina izrakstīšanas dienas. Papildus stingrākai kontrolei pār nokavētiem maksājumiem būtu jāiekļauj skaidra definīcija par negodīgām praksēm un nosacījumiem, kā arī efektīvi instrumenti to izskaušanai tirdzniecības attiecībās.

4.2. Pārredzamība pārtikas apgādes ķēdē.

4.2.1. EESK uzskata, ka cenu pārredzamība ir pilnīgi nepieciešama⁽⁷⁾. Izveidojot jaunu Kopienas pārtikas produktu cenu uzraudzības instrumentu, vienlaikus ir jāparedz arī jaunas kontroles un sankciju piemērošanas pilnvaras. EESK uzskata, ka jāpāriet no uzraudzības pie darbības tā, lai attiecīgās struktūras varētu ātri un efektīvi reaģēt uz cenu izkropļošanas tendencēm.

4.2.2. EESK nepiekrīt idejai, ka, nodrošinot patērētājiem lielāku cenu salīdzināmību vien, var panākt lielāku pārredzamību pārtikas apgādes ķēdē. Lielāka cenu pārredzamība un prognozējamība ir tikai viens no daudziem apstākļiem, kas ietekmē cenu veidošanas tendences un procesus.

4.2.3. Slavējamie Eiropas Komisijas centieni saskaņot un koordinēt dažādu valstu cenu uzraudzības instrumentus ir lemti neveiksmē, ja netiks saskaņots cenu izmaiņu atsaucē pamats. Vai, vācot datus, tiek izmantota vienāda atsaucē? Vai pastāv kopīgas pamatnostādnes cenu novērošanas centru izveidei un darbībai? Vai ES pastāv struktūras, kas spēj rīkoties, konstatējot cenu neatbilstību, anomāliju vai nepamatotas svārstības? Bieži vien dati, ko valstis paziņo Eiropas Komisijai, neatbilst vieniem un tiem pašiem kritērijiem. Piemēram, attiecībā uz citrusaugļiem tika konstatēts, ka dati, ko Komisija publicē kā ražotāju cenas, patiesībā ir produktu cenas, atstājot noliktavu, un tajās nav ietvertas tirdzniecības izmaksas. Šādas datu atšķirības var radīt izkropļotu priekšstatu par reālo stāvokli, apgrūtinot pārredzamības mērķa sasniegšanu.

⁽⁶⁾ OV C 175, 28.07.2009.

⁽⁷⁾ OV C 128, 18.05.2009., 111. lpp.

4.2.4. Paziņojumā ierosinātie pasākumi darbosies tikai tad, ja tiks atbilstoši popularizēti. Tas ir būtisks nosacījums, ņemot vērā nepieciešamību sniegt patērētājiem precīzu informāciju. Lielākas koncentrācijas dēļ lauksaimniecības pārtikas nozarē un izplatīšanas nozarē pašlaik neaizsargātāka ir arī zīmola reputācija, un uzņēmumi ir pakļauti visiem ar to saistītajiem riskiem.

4.3. Konkurences uzlabošana un integrācija pārtikas apgādes ķēdē.

4.3.1. Komisija veic ievērojamu darbu, lai izveidotu vienotu pārtikas produktu tirgu. Tomēr lielās cenu atšķirības starp valstīm ir tieši saistītas ar to dažādo pirktspējas līmeni. Jaunās dalībvalstis (ES-12) ne tikai netuvojas pārējo valstu līmenim, bet atšķirības vēl vairāk palielinās. Tādēļ Eiropas Komisijai ir jāatbalsta jaunās dalībvalstis, lai mazinātu atšķirības un optimizētu pareizu vienotā tirgus darbību. Ja tendence nemainīsies, ES-15 valstu produkti pakāpeniski zaudēs savu tirgus daļu jaunajās dalībvalstīs.

4.3.2. Pārtikas apgādes ķēdi raksturo liela ražošanas nozares sadrumstalotība un izteikta mazumtirdzniecības koncentrācija, kas to attiecībās rada lielu nelīdzsvarotību. EESK uzskata, ka daudzas problēmas, kas apdraud pārtikas apgādes ķēdes labu darbību, ir radījušas ķēdes beigu posma uzņēmumu straujākā,

pastāvīgākā un koncentrētākā attīstība. Eiropas Komisija, apziņoties šo problēmu, vēlas attīstīt ražotāju organizācijas (atsaucoties uz augļu un dārzeņu KTO piemēru), lai mazinātu piedāvājuma sadrumstalotību; Komiteja tomēr uzsver, ka svarīgi ir nevis radīt vairāk un lielākas ražotāju organizācijas, bet gan uzlabot to pārvaldību un to tirgus dalībnieku spējas, lai tās kļūtu par noderīgu rīku lauksaimnieku rokās. Komiteja mudina Eiropas Komisiju ieviest jaunus krīzes novēršanas pasākumus un stabilizācijas pasākumus, piemēram, ienākumu apdrošināšanas instrumentu. Pozitīvā pieredze Kanādā un ASV šajā jomā pamato tāda pasākuma īstenošanu Eiropā, un tā likumību jau ir apstiprinājusi PTO.

4.3.3. Starpnozaru apvienības ir jānostiprina un jāpanāk lielāka to darbības dinamika, izmantojot kopēju sistēmu. Lai nodrošinātu katras dalībvalsts starpnozaru apvienību darba saskaņošanu un attīstību, pamatojoties uz vienādiem noteikumiem, ir vajadzīgi Eiropas tiesību akti, lai tās nebūtu tikai forumi nozares vispārējās attīstības sekmēšanai. Būtisks nosacījums ir tādu tiesiskā regulējuma šķēršļu novēršana, kas mazina starpnozaru organizāciju juridisko noteiktību, tām veicot tirgus stabilizācijas uzdevumu. Tāpat ir būtiski šādām apvienībām nodrošināt plašākas tiesības tad, kad tiek pieņemtas starpnozaru vienošanās, lai tās nebūtu pakļautas patvaļīgiem valsts konkurences iestāžu lēmumiem.

Briselē, 2010. gada 15. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI